

JUBILEJ SVEUČ. PROFESORA DR. JOSEFA VAJSA

Dr. K. D.

Tko je imao prilike, da pribiva velehradskim unionističkim kongresima, mogao je da među najrevnijim unionističkim radnicima zapazi lik učenjaka ozbiljne vanjštine, očiju većinom ponorenih, učenjaka koji mnogo ne zbori, no koji tiho i u skromnosti radi, učenjaka trijezna i dosljedna, i u svom poslu ustrajna, kome ni visoke godine ne lome krila . . .

To je praški profesor Prelat Dr. Josip Vajs, jedan od prvih evropskih stručnjaka za hrvatsku glagolicu.

Dne 17. oktobra 1940. proslavio je taj učenjak u zavodu Vincentina u češkoj Smečni, gdje običava boraviti kroz ljetne mjesece, svoj 75. rođendan. Svoj jubilej proslavio je Dr. Vajs u skromnosti, u molitvi i radu. Takav mu je bio cio život. Od mladosti tih i radin, skroman i discipliniran, ostao je takav do sada.

Odlučnim faktorom u njegovu životu bio je 4 godišnji njegov boravak u Hrvatskoj i poznanstvo s krčkim biskupom Dr. Antunom Mahničem. Boraveći na Krku sudjelovao je kod osnutka krčke »Staroslavenske Akademije«. Na poticaj velikog biskupa počeo je Vajs proučavati spomenike hrvatske glagolice pa je od god. 1903. do 1917. izdao cio niz novo pronađenih glagolskih tekstova.

Ma da su s početka neki podcjenjivali rad profesora Vajsa, dublji su učenjaci odmah shvatili veliki zamašaj njegovih studija. Među ovima je bio na prvom mjestu čuveni Vatroslav Jagić, koji je i svojim pismima i svojim kritikama utvrđivao Vajsa u ljubavi prema hrvatskoj glagolici. Danas shvaćaju već svi važnost Vajsovih studija. Činjenica je, da baš glagolski kodeksi primorskih i dalmatinskih Hrvata pružaju prevažan, a katkad i nenadoknadv materijal za rješavanje zapletenih pitanja iz povijesti staroslavenske liturgije i slavenskih bibličkih prijevoda. To u novo doba naglašava osobito češki sveuč. profesor Dr. Josef Vašica u svojim istraživanjima o slavenskoj liturgiji u svijetlu kijevskih listova.

Rad Dr. Vajsa bio je poznat i na najvišem crkvenom mjestu. God. 1904. bio je on pozvan u Rim, da dogotovi drugo izdanje Parčićeva glagolskog misala. Ovo je izdanje doista izašlo god. 1905. Iza svjetskog rata povjeriše hrvatski biskupi Dr. Josefu Vajsu novo izdanje glagolskog misala, i to ovaj put u latinskoj transkripciji. Uz misal izdao je Dr. Vajs nakladom krčke Staroslavenske akademije i rimsko-slavenski vesperal, sastavljen prema glagolskim knjigama. Vesperal je štampan u Pragu.

God. 1912. postao je Dr. Vajs docentom na praškom sveučilištu, a god. 1919., dakle dosta kasno, i redovitim sveuč. profesorom. Kao pravi sveuč. profesor nastavio je Vajs zapo-

četiri rad, pa je stvorio svoja najvažnija djela. God. 1929. priredio je fototipičko izdanje vatikanskog glagolskog evanđelistara Assemanova. God. 1935. i 36. izdao je 4 sveska rekonstruiranog staroslavenskog teksta sv. evanđelja. To je djelo plod dugogodišnjeg tihog i ustrajnog komparativnog rada. Povodom proslave tisućgodišnjice sv. Većeslava izdao je god. 1929. Zbornik staroslavenskih historičkih dokumenata o sv. Većeslavu i sv. Ludmili. Iz njegove nastavničke djelatnosti izišoše dva dobra priručnika: »Rukovet glagolske paleografije« (1932) i »Tečaj bibličkog novozavjetnog grčkog jezika« (1934). Uz napomenuta veća djela pisao je Josef Vajs stručne članke u bezbrojnim časopisima. Bibliografski pregled svih Vajsovih djela, člana i publikacija nalazi se u praškom Zborniku »Byzantinoslavica« VI. iz pera docenta Dr. Josefa Kurza.

Dr. Josef Vajs može da služi uzorom svima, osobito svećenicima, pokazujući, što se može postići ustrajnim radom na jednom polju uz ljubav i požrtvovnost. Za svoja naučna putovanja na Krk. u Rim i u Paris nije Vajs dobivao nikakvih državnih stipendija, nego je troškove namirivao sam iz svojih skromnih kape'anskih i katehetskih prihoda.

Ma da Dr. Vajs ljubi samoću, pa izbjegava sve funkcije, koje bi ga mogle odvratiti od njegova znanstvenog rada, ipak ne može da odbije mnoge počasne službe i priznanja. Tako ga je zagrebački nadbiskup Dr. Antun Bauer imenovao začasnim kanonikom zagrebačkog Kaptola. Mnoga češka i inostrana društva imenovala su ga svojim začasnim članom. Prošle je godine imenovan predsjednikom bizantinološke komisije kod Slavenškog Instituta u Pragu. Kroz godine je na čelu praškog odbora »Apostolata sv. Ćirila i Metodija«, a kako na početku spomenusmo sudjelovao je aktivno i u predsjedništvu svih velehradskih kongresa za crkveno sjedinjenje. Njegovo pero još nije usahnulo. God. 1939. mogli smo u »Acta Academiae Velehradensis« čitati njegovu krasnu stručnu radnju: »Misni red hrvatskog-glagolskog vatikanskog misala Illir. 4. i njegov odnošaj prema moravsko-panonskom sakramentaru 9. stoljeća«.

Kao uvaženom bratskom naučeniaku, kao propagatoru uni-onističkih težnji i kao velikom prijatelju Hrvata, mi odličnom jubilarcu srdačno čestitamo, pa mu želimo zdravlja i jakosti za daljnji plodonosni rad.

HRVATSKI SOCIJALNI TJEDAN

Prof. A. Ž.

Ovogodišnji je Hrvatski socijalni tjedan (od 3.—10. XI. 1940.) imao vanredno zanimivo i važno pitanje iz narodnoga našega života kao svoj program: Briga za buduća pokoljenja Hrvatske. Sam je taj problem za naše prilike od neizmjerne važnosti; obrađen je sa svih strana kako treba. Vodstvo Hrvatskog socijalnog tjedna je uspjelo proširiti